

مشرح مذاكرات شورای نگهبان سال ۱۳۹۲

بخش دوم
(مهر تا اسفند)

پژوهشكده شورای نگهبان

عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام، Iran. Laws, etc.

عنوان و نام پدیدآور: مشروح مذاکرات شورای نگهبان سال ۱۳۹۲ بخش دوم (مهر تا اسفند) / تحقیق و تنقیح جمعی از پژوهشگران (به ترتیب حروف الفبا) حسن افراسیابی... [و دیگران]؛ پیاده‌سازی و تنظیم (به ترتیب الفبا) محسن بیات... [و دیگران]؛ مدیر پروژه کاظم کوهی اصفهانی.

مشخصات نشر: تهران: شورای نگهبان، پژوهشکده شورای نگهبان، ۱۴۰۴.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۰۶۸-۵۲-۰ وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: تحقیق و تنقیح جمعی از پژوهشگران (به ترتیب حروف الفبا) حسن افراسیابی، محمدحسن باقری خورانی، محمدبرزگر خسروی، علی تقی‌نژاد، عباس حسن‌خانی، سیداحمد حسینی پوراردکانی، سعید رحمانیان....

یادداشت: پیاده‌سازی و تنظیم (به ترتیب الفبا) محسن بیات، محمود درایت، یاسر مجاهد، محمدحسین نادری، رضا نادیزاده، ابوالفضل ولی‌خانی و سعید همت‌یار.

موضوع: شورای نگهبان -- صورت مذاکرات، Shoraye negahban -- Publication of proceeding

موضوع: شورای نگهبان -- مصوبات، Shoraye negahban -- Resolution

شناسه افزوده: افراسیابی، حسن، ۱۳۵۵ -

شناسه افزوده: کوهی اصفهانی، کاظم، ۱۳۵۸ -

شناسه افزوده: بیات، محسن، ۱۳۶۸ -

شناسه افزوده: بیات، محسن، ۱۳۶۸ -

رده بندی کنگره: ۳۴۹/۵۵۰۵

رده بندی کنگره: KMH۲۵۱۲

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

شماره کتابشناسی ملی: ۱۰۱۰۲۵۷۸

پژوهشکده شورای نگهبان

تحقیق و تنقیح: جمعی از پژوهشگران (به ترتیب حروف الفبا):

حسن افراسیابی، محمدحسن باقری خورانی، محمدبرزگر خسروی، علی تقی‌نژاد، عباس حسن‌خانی، سیداحمد حسینی پور اردکانی، سعید رحمانیان، علی زمانیان جهرمی، حسین فاتحی‌زاده، کاظم کوهی اصفهانی، سید سلمان مرتضوی و فهیم مصطفی‌زاده.

پیاده‌سازی و تنظیم (به ترتیب حروف الفبا):

محسن بیات، محمود درایت، یاسر مجاهد، محمدحسین نادری، رضا نادیزاده، ابوالفضل ولی‌خانی و سعید همت‌یار

مدیر پروژه: دکتر کاظم کوهی اصفهانی (عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق علیه‌السلام)

طراحی و صفحه‌آرایی: ملیحه کربلایی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۰۶۸-۵۲-۰

ناشر: پژوهشکده شورای نگهبان

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۴ - تیراژ: ۱۰۰۰ جلد

ccri.ac.ir

nashr-rc.ir

نمبر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

تلفن: ۰۲۱-۸۸۵۳۳۴۳۹

۱۵۸۷۶۸۵۷۱۲

کد پستی: ۱۱، کد پستی: ۱۵۸۷۶۸۵۷۱۲

تهران، خیابان شهید بهشتی (د)، خیابان شهید سرافراز، کوچه پنجم پلاک ۱۱، کد پستی: ۱۵۸۷۶۸۵۷۱۲

* فهرست *

۹	مقدمه
۱۳	جلسه ۱۳۹۲/۷/۳
۱۴	■ نطق پیش از دستور
۱۳۱۴	■ بررسی نامه‌ی آقای سید محمدرضا حسینی‌منش، مبنی بر تقاضای ابطال صریح ماده (۱۳۰۹) قانون مدنی مصوب ۱۳۱۴
۱۴	(به استناد اصل چهارم قانون اساسی)
۱۶	■ بررسی نامه‌ی آقای سید محمدرضا حسینی‌منش مدعی خلاف شرع بودن ماده (۴) قانون افراز و فروش املاک مشاع و بخش اول ماده (۹) و ماده (۱۰) آیین‌نامه اجرایی همان قانون مصوب آذرماه ۱۳۵۷ (به استناد اصل چهارم قانون اساسی)
۲۱	جلسه ۱۳۹۲/۷/۱۰ (صبح)
۲۲	■ طرح نحوه محاسبه و اعمال تسعیر دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (اعاده شده از شورای نگهبان)
۲۲	■ لایحه حمایت از کودکان و نوجوانان بی‌سرپرست و بدسرپرست (اعاده شده از شورای نگهبان)
۳۰	■ طرح تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون اصلاح بیمه اجباری مسئولیت مدنی دارندگان وسایل نقلیه موتوری زمینی در مقابل شخص ثالث (اعاده شده از شورای نگهبان)
۳۰	■ طرح اصلاح تبصره (۲) ماده (۳۹) قانون جامع خدمات‌رسانی به ایثارگران
۳۷	■ لایحه تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون مدیریت خدمات کشوری
۳۸	■ طرح اصلاح بند (۳) ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی
۳۹	■ اصلاح اساسنامه سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها
۴۵	جلسه ۱۳۹۲/۷/۱۰ (عصر)
۴۶	■ طرح اصلاح بند (۳) ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی
۵۵	جلسه ۱۳۹۲/۷/۱۷
۵۶	■ نطق پیش از دستور
۵۶	■ طرح استفساریه بند (ب) ماده (۴۴) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران
۵۸	■ طرح اصلاح موادی از قانون معادن و اصلاحات بعدی آن

جلسه ۱۳۹۲/۸/۱ ۷۱

- نطق پیش از دستور..... ۷۲
- طرح تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ده سال و کمتر حق بیمه پرداخت کرده‌اند (اعاده شده از شورای نگهبان) ۷۲
- طرح استفساریه تبصره ماده (۷۷) قانون تأمین اجتماعی..... ۷۶
- طرح استفساریه قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش ۸۹
- طرح عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی، شوراهای، مجامع و سایر هیئت‌ها ۹۴
- لایحه مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۱

جلسه ۱۳۹۲/۸/۸ (صبح) ۱۱۵

- طرح استفساریه قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش ۱۱۶
- لایحه مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۱۷

جلسه ۱۳۹۲/۸/۸ (عصر) ۱۳۱

- لایحه مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۳۲

جلسه ۱۳۹۲/۸/۱۱ ۱۶۷

- لایحه مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اعاده شده از شورای نگهبان) ۱۶۸
- طرح اصلاح تبصره (۵) بند (الف) ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و الحاق دو تبصره به آن ۱۸۵
- طرح الحاق یک تبصره به ماده (۳) قانون وظایف و اختیارات رئیس قوه قضائیه ۱۹۰

جلسه ۱۳۹۲/۸/۱۵ ۲۰۵

- نطق پیش از دستور..... ۲۰۶
- طرح الحاق یک تبصره به ماده (۳) قانون وظایف و اختیارات رئیس قوه قضائیه ۲۰۶
- لایحه موافقتنامه همکاری بین وزارت کشور جمهوری اسلامی ایران و وزارت کشور فدراسیون روسیه..... ۲۲۶

جلسه ۱۳۹۲/۸/۲۰ ۲۳۱

- طرح اصلاح موادی از قانون معادن و اصلاحات بعدی آن (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۳۲
- لایحه تمدید مدت اجرای آزمایشی قانون مدیریت خدمات کشوری (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۳۲
- لایحه اساسنامه کمیسیون دامپزشکی سازمان همکاری‌های اقتصادی (اکو) ۲۳۳
- لایحه معاهده استرداد مجرمین بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری خلق چین..... ۲۳۴
- لایحه اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور ۲۳۶

جلسه ۱۳۹۲/۸/۲۹ ۲۵۵

- لایحه اجازه تعیین و وصول حق امتیاز فعالیت بخش غیر دولتی در زمینه پست و مخابرات ۲۵۶

جلسه ۱۳۹۲/۹/۶ ۲۶۱

- نطق پیش از دستور..... ۲۶۲
- طرح اصلاح تبصره (۵) بند (الف) ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی و الحاق دو تبصره به آن (اعاده شده از شورای نگهبان)..... ۲۶۲

جلسه ۱۳۹۲/۹/۱۳ ۲۶۹

- طرح عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی، شوراها، مجامع و سایر هیئت‌ها (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۷۰
- لایحه اصلاح قانون بودجه سال ۱۳۹۲ کل کشور (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۷۵
- لایحه مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اعاده شده از شورای نگهبان) ۲۸۰

جلسه ۱۳۹۲/۱۰/۱۸ ۲۹۵

- طرح تشکیل سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ۲۹۶
- طرح استفساریه جزء (۱-۵) قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ کل کشور ۳۰۴
- لایحه مبارزه با قاچاق کالا و ارز (اعاده شده از شورای نگهبان) ۳۰۵

جلسه ۱۳۹۲/۱۰/۲۵ ۳۰۷

- طرح تشکیل سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ۳۰۸
- طرح اصلاح تبصره (۵) بند (الف) ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و الحاق دو تبصره به آن (اعاده شده از شورای نگهبان) ۳۱۲
- طرح استفساریه در خصوص مواد (۶۳) و (۶۴) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی ۳۲۲
- استعلام رئیس قوه قضائیه در خصوص تبصره‌های (۱) و (۲) ماده (۹) قانون نظارت بر رفتار نمایندگان ۳۲۷
- لایحه آیین دادرسی کیفری (اعاده شده از شورای نگهبان) ۳۳۳

جلسه ۱۳۹۲/۱۱/۲ ۳۵۳

- بررسی قانون راجع به حفظ آثار ملی مصوب ۱۳۰۹/۸/۱۲ (بر اساس اصل چهارم قانون اساسی) ۳۵۴

جلسه ۱۳۹۲/۱۱/۹ ۳۵۹

- نطق پیش از دستور ۳۶۰
- لایحه نحوه اجرای محکومیت‌های مالی ۳۶۰
- اصلاح اساسنامه سازمان خصوصی‌سازی ۳۹۵

جلسه ۱۳۹۲/۱۱/۲۰ صبح ۳۹۷

- نطق پیش از دستور ۳۹۸
- لایحه نحوه اجرای محکومیت‌های مالی ۳۹۸

جلسه ۱۳۹۲/۱۱/۲۰ (عصر) ۴۴۱

- لایحه نحوه اجرای محکومیت‌های مالی ۴۴۲
- لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور ۴۵۹

جلسه ۱۳۹۲/۱۱/۲۱ (صبح) ۴۷۳

- لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور ۴۷۴

جلسه ۱۳۹۲/۱۱/۲۱ (عصر) ۵۲۳

- لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور ۵۲۴

جلسه ۱۳۹۳/۱۱/۲۳ ۵۵۳

- نطق پیش از دستور ۵۵۴
- لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور ۵۵۴

جلسه ۱۳۹۲/۱۱/۲۸ ۶۰۱

■ لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور (اعاده شده از شورای نگهبان) ۶۰۲

جلسه ۱۳۹۲/۱۱/۳۰ ۶۲۵

■ لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور (اعاده شده از شورای نگهبان) ۶۲۶

■ طرح اصلاح موادی از قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران ۶۵۰

جلسه ۱۳۹۲/۱۲/۷ ۶۷۳

■ لایحه بودجه سال ۱۳۹۳ کل کشور (اعاده شده از شورای نگهبان) ۶۷۴

■ طرح اصلاح تبصره (۵) بند (الف) ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و الحاق

دو تبصره به آن (اعاده شده از شورای نگهبان) ۶۷۵

■ استفساریه مقام معظم رهبری در خصوص اصل (۵۵) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از جهت حدود اختیارات و

وظایف دیوان محاسبات ۶۷۶

جلسه ۱۳۹۲/۱۲/۲۱ ۷۱۱

■ لایحه تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون اصلاح قانون تأسیس مدارس غیرانتفاعی ۷۱۲

■ اساسنامه شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) ۷۱۳

■ اصلاح اساسنامه شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت ۷۲۱

■ اصلاح اساسنامه صندوق توسعه صنایع دریایی ۷۲۲

■ طرح اصلاح ماده (۴۵) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی ۷۲۳

■ بررسی قانون راجع به حفظ آثار ملی مصوب ۱۳۰۹/۸/۱۲ (بر اساس اصل چهارم قانون اساسی) ۷۲۴

مقدمه

بشود. ... این می‌شود یک مستندی؛ این یک سابقه‌ای است. این سوابق، مهم است. اینکه مثلاً شورای نگهبان بتواند در سال هزار و چهارصد و فلان بگوید که این حکم و این مبنا مثلاً در پنجاه سال پیش در شورای نگهبان بحث شد و این حرف‌ها گفته شد و این نظر از بحث‌ها درآمد، خود این یک مستند و یک پشتوانه‌ی تقویت علمی است برای آرای شورا. بنابراین انتشار مذاکرات هم به نظر من خیلی خوب است.»

بر همین اساس، با تشکیل «مرکز تحقیقات شورای نگهبان» - که در حال حاضر در قالب «پژوهشکده شورای نگهبان» فعالیت می‌کند- انجام فعالیت‌های علمی پیرامون نظرات شورای نگهبان به عنوان یکی از مأموریت‌های این مجموعه، در چند قالب مختلف در دستور کار قرار گرفت. تدوین مجموعه نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات ادوار مختلف مجلس شورای اسلامی، تدوین مجموعه نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان راجع به اصول قانون اساسی، تدوین مجموعه نظرات فقهی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات دیوان عدالت اداری، تدوین نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی، استخراج مبانی نظرات و دلایل آرای شورای نگهبان، راه‌اندازی سامانه‌ی اینترنتی جامع نظرات شورای نگهبان و بارگذاری کلیه‌ی نظرات شورای نگهبان بر روی پورتال پژوهشکده و در نهایت، پیاده‌سازی، تنظیم و تدوین مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان، از جمله طرح‌هایی بود که برای عینیت بخشیدن به این مهم طراحی شد.

با وجود این، از سال ۱۳۹۳، کار آماده‌سازی متن مذاکرات اعضای شورای نگهبان در جلسات شورا برای انتشار عمومی، با عنایت به تأکیدهای رهبر معظم انقلاب اسلامی، به‌عنوان یکی از اولویت‌های کاری پژوهشکده شورای نگهبان بازتعریف شد. این مهم، در چند مرحله به شرح زیر، بر اساس شیوه‌نامه‌ی مدون انجام می‌پذیرد: ابتدا فایل‌های صوتی ضبط‌شده از جلسات شورای نگهبان، پیاده‌سازی شده و به صورت متن مکتوب درمی‌آید. سپس این متون در اختیار کارشناسان پژوهشکده قرار می‌گیرد تا از لحاظ فنی و ادبی ویرایش شده و در صورت لزوم، اظهارات اعضای شورا مستندسازی شود. سپس متون ویرایش و مستندسازی‌شده از لحاظ صحت، اتقان و انطباق با محتوای متون اولیه مورد بازبینی قرار می‌گیرد. در نهایت، متون بازبینی‌شده بار دیگر از جهات مذکور توسط ناظران علمی پروژه، به طور دقیق، از جهت شکلی و محتوایی بررسی می‌شود و پس از تأیید نهایی، برای انتشار در اختیار معاونت پژوهشی قرار می‌گیرد. پیش‌بینی مراحل چندگانه‌ی فوق برای آماده‌سازی متون مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان از آن جهت است که ویرایش فنی و ادبی این متون - که لازمه‌ی تبدیل ساختار گفتاری مذاکرات اعضا به نوشتاری قابل فهم برای خوانندگان است - احیاناً به اصالت متون خدشه‌ای وارد نیاورده و متون آماده‌شده برای انتشار، با کمترین دخل و تصرف

شورای نگهبان بر اساس اصول قانون اساسی، از جایگاه والایی در نظام حقوقی جمهوری اسلامی ایران برخوردار است. مطابق اصل (۹۴) قانون اساسی، کلیه‌ی مصوبات مجلس شورای اسلامی از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی به‌وسیله‌ی شورای نگهبان مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایر شناخته شدن با موازین شرع یا قانون اساسی برای تجدید نظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به‌موجب اصل (۸۵) قانون اساسی، مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساسنامه‌ی سازمان‌ها، شرکت‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را به کمیسیون‌های ذی‌ربط مجلس یا هیئت وزیران واگذار کند که در این صورت، این اساسنامه‌ها نیز باید به لحاظ عدم مغایرت با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این، به‌موجب اصل (۴) قانون اساسی، «کلیه‌ی قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده‌ی فقهای شورای نگهبان است.» تفسیر قانون اساسی نیز به‌موجب اصل (۹۸) قانون اساسی، بر عهده‌ی نهاد شورای نگهبان قرار گرفته است. در راستای اجرای این اصول، کلیه‌ی مصوبات مجلس، اساسنامه‌ی سازمان‌ها و مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت و استفساریه‌های مربوط به اصول قانون اساسی و نیز استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی که مدعی مغایرت مقررهای با موازین شرع‌اند، در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار می‌گیرد و سرانجام در قالب نظر شورای نگهبان به مراجع مربوطه اعلام می‌شود. بدین‌سان، مجموعه‌ی نظرات ارزیابی از سوی شورای نگهبان و نیز مشروح مذاکرات اعضای شورا در خصوص این نظرات که در خلال جلسات بررسی در شورای نگهبان بیان می‌شود، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ چه آنکه این مجموعه مباحث و مذاکرات، علاوه بر آنکه بخشی از اسناد حقوقی نظام جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود، می‌تواند به عنوان منبعی علمی، پشتوانه‌ی نظری غنی و قابل اتکایی برای نظام حقوقی کشور قلمداد شود و مورد استفاده‌ی عموم علاقه‌مندان، به‌ویژه مجامع علمی - پژوهشی و پژوهشگران و صاحب‌نظران حوزوی و دانشگاهی واقع گردد.

مقام معظم رهبری نیز در دیدارهایی که در سال‌های اخیر با اعضای محترم شورای نگهبان داشته‌اند، بارها بر اهمیت نظرات فقهی و حقوقی شورای نگهبان و ضرورت انتشار آنها پای فشرده‌اند. ایشان از جمله در دیداری که در تاریخ ۱۳۹۲/۸/۸ با اعضای شورای نگهبان داشتند، به طور خاص در بیان اهمیت توجه به مشروح مذاکرات جلسات شورای نگهبان فرمودند: «یکی از چیزهایی که شاید بنده قبلاً هم عرض کرده‌ام، انتشار مذاکرات شورا است. این خیلی چیز خوبی است. ... فرض بفرمایید در قانون مجازات، ماده‌ی چندم این قانون، ممکن است دو نظر مخالف یا سه نظر مخالف وجود داشته باشد؛ خیلی خوب است که در انتشار مذاکرات، این نظرات مخالف ذکر

- ذکر معنای لغوی یا اصطلاحی واژگان یا عبارت‌های به‌کارگیری‌شده در مذاکرات، در مواردی که نیازمند توضیح است.

- ذکر شناسنامه‌ی مختصر و گویا برای هر یک از موضوعاتی که در دستور جلسه‌ی بررسی شورا قرار گرفته است. این شناسنامه که در ابتدای بررسی هر موضوع به صورت پانویس آمده است، مشتمل بر سیر روند شکل‌گیری آن موضوع در مراجع مربوطه از ابتدا تا طرح آن در جلسه‌ی شورا، مراحل مختلف بررسی آن در جلسات شورا و نیز سرانجام آن پس از بررسی در شورای نگهبان است. این اطلاعات، علاوه بر آنکه می‌تواند آگاهی‌بخش خوانندگان در خصوص سوابق موضوع مطروحه باشد، راهنمای خوانندگان برای مراجعه به دیگر جلساتی است که این موضوع در دستور بررسی شورای نگهبان قرار داشته است.

- ذکر کامل نظر شورای نگهبان در پایان هر مرحله از بررسی شورا، که در نامه‌ی رسمی شورای نگهبان به مجلس منعکس شده است. همچنین در پایان بررسی هر ماده از مصوبه یا هر جزء از یک موضوع نیز، آن بند از نظر شورای نگهبان که در خصوص آن ماده یا جزء اظهار شده، ذکر شده است؛ البته در صورتی که شورا نسبت به آن ماده یا جزء، اظهار نظر کرده باشد.

- ذکر مواد قانون یا مقرراتی که در مذاکرات اعضای شورا به آنها اشاره شده است. همچنین ذکر متن نظرات مجمع مشورتی فقهی و مجمع مشورتی حقوقی شورای نگهبان که در متن مشروح مذاکرات به آنها استناد شده، ولی عیناً در جلسه خوانده نشده و در متن نیامده است.

- ذکر منابع و مآخذ مربوط به یک مطلب به صورت کامل، جهت دسترسی آسان خوانندگان به مستندات مطالب، اعم از کتاب‌ها، مقالات و دیگر منابع مکتوب و یا نشانی اینترنتی آن در فضای مجازی.

این کتاب محصول تلاش علمی جمعی از پژوهشگران این پژوهشگاه است که با طی مراحل پیش‌گفته (ویرایش و مستندسازی، بازبینی و نظارت علمی) به سرانجام رسیده است. «ویرایش و مستندسازی متون» در این مجموعه، به ترتیب میزان همکاری بر عهده‌ی آقایان عباس حسن‌خانی، دکتر محمدبرزگر خسروی، دکتر محمدحسن باقری خوزانی، سعید رحمانیان، علی تقی‌نژاد، حسن افراسیابی، حسین فاتحی‌زاده و دکتر فهیم مصطفی‌زاده بوده است. «بازبینی متون»، به ترتیب میزان همکاری بر عهده‌ی آقایان سید احمد حسینی‌پور اردکانی، دکتر کاظم کوهی اصفهانی، دکتر علی زمانیان جهرمی و دکتر سید سلمان مرتضوی بوده و «نظارت علمی» بر مجموعه و نیز «مدیریت پروژه» بر عهده‌ی آقای دکتر کاظم کوهی اصفهانی بوده است که از زحمات این عزیزان قدردانی می‌شود. همچنین ضبط صوتی جلسات شورا و تبدیل فایل‌های صوتی به نوشتار بر عهده‌ی کارشناسان اداری تدوین شورای نگهبان آقایان رضا نادری‌زاده، محمدحسین نادری، محسن بیات، سعید همت‌یار، محمود درایت و ابوالفضل ولی‌خانی بوده است که از زحمات کلیه‌ی این عزیزان، به‌ویژه مدیر این مجموعه جناب آقای یاسر مجاهد تقدیر و تشکر می‌شود.

ممکن به متنی روان، سلیس و قابل فهم تبدیل شود. اعتقاد دست‌اندرکاران طرح بر آن بوده که مشروح مذاکرات شورا، نوعی سند محسوب می‌شود که در ویرایش و انتشار آن باید امانت‌داری را به طور کامل رعایت کرد.

مجموعه‌ی حاضر، بخشی دیگر از ثمره‌ی این فعالیت علمی است که مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان در نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۲، به جز مذاکرات مربوط به بررسی استعلامات دیوان عدالت اداری و مذاکرات مربوط به مباحث انتخاباتی را در بر می‌گیرد.^۱ نکات زیر برای استفاده‌ی مطلوب خوانندگان از این مجموعه، مفید و راهگشا است:

۱. ترتیب چینش مذاکرات اعضای شورای نگهبان در این کتاب، بر اساس ترتیب زمانی برگزاری جلسات شورا و ترتیب موضوعات بررسی‌شده در هر جلسه است که از نخستین جلسه‌ی برگزارشده در مهرماه ۱۳۹۲ تا پایان اسفند این سال را در بر می‌گیرد.

۲. همان‌طور که گفته شد، در این مجموعه سعی شده است ویرایش فنی و ادبی متون مشروح مذاکرات با کمترین دخل و تصرف در گفته‌های اعضای شورای نگهبان انجام شود. با وجود این، در مواردی که به ضرورت ویرایشی، واژه یا عبارتی به مذاکرات اعضا اضافه شده است، برای حفظ اصالت متن، بخش افزوده‌شده درون قلاب ([]) قرار گرفته است. بدیهی است این عبارات، برداشتی است که کارشناسان پژوهشگاه از فحوای مباحث مطرح در مذاکرات اعضا استنباط کرده‌اند و به جهت اقتضائات ویرایشی، انسجام‌بخشی به مطالب مذکور در مذاکرات یا رفع ابهام از گفته‌های شفاهی اعضا به متن اضافه شده‌اند.

۳. مستندسازی‌های انجام‌شده در متن که عمدتاً به صورت پانویس در مشروح مذاکرات آمده، به شرح زیر است:

- ذکر مستند آیات، روایات یا نظرات فقهی و فتوایی اشاره‌شده در مذاکرات اعضا

- ذکر مستند و کامل نظرات شورای نگهبان که در مذاکرات اعضای شورا به آنها اشاره شده است؛ اعم از نظریه‌های تفسیری یا مشورتی شورای نگهبان پیرامون اصول قانون اساسی یا سوابق نظرات شورا در خصوص مصوبات پیشین.

۱. گفتنی است پیش‌تر سیزده جلد کتاب از مجموعه کتاب‌های مشروح مذاکرات اعضای شورای نگهبان که به مذاکرات نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۷۹، نیمه‌ی نخست سال ۱۳۹۲، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۳، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۵، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۶، نیمه‌ی نخست و نیمه‌ی دوم سال ۱۳۹۸، نیمه‌ی نخست سال ۱۳۹۹ و مذاکرات این شورا در خصوص قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ مربوط می‌شد، در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹، ۱۴۰۰، ۱۴۰۱، ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ به چاپ رسیده است. همچنین در سال‌های ۱۳۸۹ و ۱۳۹۰ نیز دو کتاب تحت عنوان «مشروح مذاکرات شورای نگهبان (دوره اول- سال ۱۳۵۹)» و «مشروح مذاکرات شورای نگهبان (دوره اول- سال ۱۳۶۰)» از سوی مرکز تحقیقات شورای نگهبان به چاپ رسیده است که به جهت ضبط نشدن برخی جلسات شورای نگهبان در ابتدای پیروزی انقلاب با فقدان نوارهای ضبط‌شده در حال حاضر، صرفاً مشتمل بر برخی از مذاکرات اعضای شورا در جلسات برگزارشده در سال‌های مذکور است.

آمادگی سایر مجلدات این مجموعه نیز در حال انجام است که ان‌شاءالله به محض تکمیل، در اختیار علاقه‌مندان قرار خواهد گرفت.

لازم به ذکر است متن کلیه‌ی مشروح مذاکرات‌های نهایی‌شده (اعم از مشروح‌هایی که در قالب کتاب چاپ شده است و مشروح‌هایی که هنوز به مرحله‌ی چاپ نرسیده است) بر روی سامانه جامع نظرات شورای نگهبان، ذیل عنوان «مشروح مذاکرات» قابل دسترسی و بهره‌برداری است.

پژوهشکده شورای نگهبان امیدوار است با تولید و عرضه‌ی این مجموعه، علاوه بر حرکت در جهت تحقق بخشی از منویات مقام معظم رهبری، خواسته‌ی جامعه‌ی علمی کشور و همچنین مراکز سیاست‌گذاری، تقنینی و اجرایی کشور را پاسخ گفته باشد. مسلماً انتشار و عرضه‌ی چنین آثاری می‌تواند ثمره‌ی بیش از چهل سال مجاهدت و تلاش شورای نگهبان در پاسداری از شرع و قانون اساسی را در اختیار کلیه‌ی علاقمندان، به ویژه محافل علمی و پژوهشی، اعم از دانشگاهی و حوزوی قرار دهد و به غنی‌تر شدن هر چه بیشتر مباحث فقهی و حقوقی در کشور کمک کند؛ ضمن آنکه آگاهی‌بخش ناظران بیرونی از میزان دقت‌ورزی و موشکافی علمی اعضای محترم شورا در هنگام بررسی مسائل مختلف حقوقی و فقهی باشد و روند قانون‌گذاری و نظارت بر آن در نظام جمهوری اسلامی ایران را در معرض دید همگان قرار دهد.

و من الله التوفیق و علیہ التکلان

پژوهشکده شورای نگهبان

زمستان ۱۴۰۳

